

Departementet for Sociale Anliggender,
Familier, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender
Mail; isn@nanoq.gl

**Ældretalsmandens høringsvar vedrørende forslag til Inatsisartutlov om støtte til ældre.
Ældretalsmanden takker for modtagelsen af hørings sagen.**

Formålet med forslaget til Inatsisartutloven er at sikre, at ældre personer modtager den hjælp og støtte de har brug for. Lovforslaget skal styrke sagsbehandlingen og retssikkerheden for ældre personer med behov for pleje og omsorg.

Ældretalsmanden har med interesse gennemgået forslaget og takker for muligheden for deltagelse i høring.

For at give et virkelighedsnært og et realistisk indsigtfuldt billede af forholdene for vores ældre vil jeg benytte muligheden for at beskrive de strukturelle problemer og de konsekvenser som de strukturelle problemer får for den enkelte borger.

Ældretalsmandens bemærkninger:

Generelt finder ældretalsmanden det positivt, at baggrunden for lovforslaget er at styrke ældres rettigheder og at sikre, at alle ældre i landet har rammerne for et trygt og godt ældre liv. Jeg kan ikke undgå at nævne at ældre oplever store forskelle indenfor sagsbehandling, her afhængig af hvilken kommune de enkelte ældre bor i.

Det kan have uheldige konsekvenser for ældre, vi har ældre som ikke får ensartet støtte eller hjælp til det de har ret til, grundet forskellige vidensniveauer i de enkelte kommunale socialforvaltninger har.

Et lov er et retssikkerhed, hvor der ikke bør være alt for forskellige sagsbehandlingsmetoder i kommunerne, da udgangspunkterne på lovområdet er det samme.

Ældre oplever også lange sagsbehandlingstider i kommunerne. Meget tit er det uden forvaltningens begrundelse for hvorfor sagsbehandlingen trækkes i langdrag. Det medfører ofte at ældre borgere, men også nærmeste pårørende der hjælper dem, bliver frustreret og ked af det. I den sidste ende får ældre ikke den hjælp eller den økonomiske støtte som de har krav på i tide. De kommunale sagsbehandlere er heller ikke gode til at udarbejde skriftlige begrundelser i deres afgørelser, hvor ældre alene får en mundtlig afgørelse.

Det bør ikke ske, da sagsbehandlingsloven i disse tilfælde ikke overholdes og ældres rettigheder tilsidesættes. Flere kommuner beretter om få sagsbehandlere til at behandle en stor mængde sager. Dette medfører at borgeren kan vente meget længe på at få behandlet deres sag.

Det er meget vigtigt at der udarbejdes meget letforståelige vejledninger, der ikke er alt for lange, som opdeles i forskellige emner. På den måde kan kommunale sagsbehandlere sætte sig bedre ind i lovgivningen og arbejde mere effektivt.

Vi oplever at pårørende må agere som hjælpere til deres ældre borgere, dette problem ses alle steder og særdeles i bygderne, især i bygderne hvor der ikke er andre muligheder end at få hjælp fra familien, steder hvor der ikke er andre end den nærmeste familie til at tage sig af de ældre.

Dette skal løses, især når ældre hverken får hjemmehjælp eller støtte fra kommunen.

I henhold til loven, har ældre ret til at få støtte, når det så alligevel ikke sker og familiemedlemmerne er de eneste der kan hjælpe de ældre, er det udnyttelse af familiens velvilje, uden en form for betaling fra kommunen. Det bliver svært for hele familien at håndtere rollen som både familie og hjælper til de ældre med behov for støtte.

Ældretalsmanden oplever stærkt bekymrende forhold for ældre ude i bygderne, ældre med behov for støtte der bor alene og ingen nærmeste pårørende har, heri blandt grundet urbanisering. Vi oplever ældre borger der fortæller, at de må passe sig selv, selvom de har fået tilsagn om hjemmehjælp og støtte. De ældre har mange udfordringer i deres hverdag. En ældre borger over 80 fortalte, at han må passe sig selv, selvom han har fået tilsagn om hjemmehjælp.

Ældre, der er mere selvhjulpne har også brug for rampe og andre hjælpemidler i deres eget hus / ældrebolig for at klare sig i hverdagen. Alt for tit oplever de at, de ikke kan gå ud grundet manglende rampe til deres kørestol eller rollator. På den måde bliver de ensomme og kan kun være hjemme og bliver socialt afskåret.

Flytning af personer til andre steder i Grønland, ældretalsmanden er modstander af flytning af ældre fra bopælssteder i Grønland imod deres vilje, de har blot et andet behov, som myndighederne må forberede sig på at kunne tilbyde.

Ældre, (demente eller ældre der er ramt af alvorlige fysiske sygdomme) flyttes til andre byer hvor der er alderdomshjem mod deres ønskes. Ældretalsmanden er vidende om at ældre borgere der bor i bygder, ikke kan få lov at være i eget hjem, grundet manglende mulighed for at få støtteperson og hjemmehjælp i bygden. Ældre borgere, kan grundet manglende hjælp især i bygder, tvinges til at flytte til byer.

Byerne kan være meget langt fra deres eget hjem, da kommunen især i bygderne ikke har mulighed for at give dem støtteperson. Dette bør der gøres noget ved, da dette anses for at være forskelsbehandling.

Hvordan sikres ældre borgere i bygder, ret til eget hjem, uden at de flyttes fra hus og familie til byer?

Ældretalsmanden er af den opfattelse at, der bør skabes andre alternative botilbud, der er indrettet specielt til målgruppen, med specialuddannet / trænet plejepersonale. Ellers vil der hurtig ske en omsorgssvigt af ældre.

Flytningen af ældre med støttebehov er sket med personlige konsekvenser, ikke alene for personen selv, men også for de pårørende. Ældretalsmanden anbefaler derimod, at kravene til myndighederne i Grønland skal skærpes, således de forpligtes til at oprette/etablere boenheder der er tilpasset den enkeltes behov.

Vi anbefaler i øvrigt, at der foretages vurdering af behovet for botilbuddene i Grønland fordelt på hvert bosted, samt om hvorledes dette behov kan imødekommes bedst muligt uden at personer med funktionsnedsættelser imod deres vilje flyttes væk fra familiemæssige fundament og sociale relationer forefindes og i stedet påbegynde et arbejde hvor det undersøges, om hvorledes behovet kan imødekommes bedst muligt.

Henset til forslagets indførelse af støtteplaner i ældreloven er ældretalsmanden gennem rejser, møder og samtaler blevet opmærksomt på særlige udfordringer kommunerne generelt har med sagsbehandling i udarbejdelse af andre handleplaner. Vi får fortalt at handleplanerne ofte er mangelfulde, udføres ikke eller bliver ikke revideret løbende dette grundet manglende ressourcer i forvaltningerne.

Dertil har mange afdækket de meget bekymrende forhold, som nogle ældre lever under på landets plejehjem. Der har længe eksisteret massive rekrutterings- og fastholdelsesproblemer i ældreplejen, hjemmehjælpsområdet m.m. hvilket udfordrer ældres ret til et værdigt liv med den rette omsorg og pleje.

Desuden er der i dag lange ventelister til botilbud.

Ældretalsmanden er vidende om at kommunerne ikke fuldt ud kan leve op til at yde aflastningspladser til dement ramte ældre borgere.

I tilfælde af at dementramte ikke er blevet visiteret til en plads på en skærmet enhed, grundet manglende plads, har de nærmeste pårørende ikke mulighed for at få aflastning på alderdomshjemmet.

Dette er begrundet i at der er stor pladsmangel på hhv. alderdomshjem med skærmede enheder for demente eller bare almindelige alderdomshjem i de fleste byer på kysten.

Demente såvel som deres pårørende bliver ladet til sig selv, i disse situationer er der tale om strukturel omsorgssvigt fra samtlige myndigheders side.

Der bør skabes aflastningspladser til demente, og det må gerne ske meget snart, så demenssyge ældre og deres nærmeste pårørende kan leve et tåleligt liv.

At flytte meget svage ældre borgere, der er oveni købet er demente, er i sig selv et voldsomt indgreb i den personlige frihed, men også indgreb i retten til at have et hjem og familieliv, der hvor den ældre ønsker det, det skal dog noteres at ældretalsmanden er klar over at, indgrebet er for at beskytte den ældre, men også dennes nærmeste pårørende.

Der er store psykiske og sociale følger for den ældre demente borger: den demente bliver meget ensom og vil miste sit kendte sociale og familiære eksistensgrundlag, når pågældende flyttes til en anden by med et alderdomshjem, for at få den rette pleje.

Der bør tænkes på følgerne, når der er så meget lang ventetid og bør ændres til at, ældre ikke flyttes længere væk end, at deres familie kan besøge dem, uden alt for mange økonomiske omkostninger for dem.

Hvordan vil man sikre at den ældre får besøg af familien, uden økonomiske konsekvenser for dem?

Ældretalsmanden efterlyser angivelse af merudgifter til oprettelse af demensafsnit.

Ældretalsmanden anbefaler, nærværende lovforslag integrerer en detaljeret beskrivelse af de økonomiske og administrative udgifter, der skal afhjælpe de eksisterende udfordringer nævnt i ovenstående.

Høringsmaterialet indeholder et forslag om forebyggende hjemmebesøg, dette bifalder ældretalsmanden, men det anskueliggøres ikke i høringsmaterialet, hvordan hjemløse ældre nås med dette tilbud.

Personalemangel; Der er mangel på uddannede støttepersoner i alle kommuner. Støttepersonerne mangler muligheder for videreuddannelse eller kurser.

Der er mangel på personale i plejehjemmene og døgntilbud, når der skal udføres rehabilitering af borgeren og følges op på anbefalinger til genoptræning eller vedligeholdende træning.

Det er et kommunalt ansvar at ansætte egnet plejepersonale og beholde dem, og varetage de ældres ve og vel forsvarligt. Ældretalsmanden kan kun opfordre Kommunerne til at finde tilstrækkeligt plejepersonale samt opkvalificere dem og sørge for at fastholde dem, for at undgå en stor personaleudskiftning.

Når der mangles personale, kan et nattevagthold blive nødt til at sørge for to afdelinger. Det er frustrerende og uansvarligt, at man ikke kan komme til en ældre person der ellers kalder på hjælp, især når det er nødvendigt med to personale for at hjælpe. Personalet kan i nogle tilfælde arbejde i 16 timer i træk.

Ældretalsmanden er vidende om, at en stor personaleudskiftning, kan medføre utryghed blandt ældre beboere på alderdomshjem, fordi ældre kan have svært ved at knytte sig til skiftende plejensatte. Dette bør undgås ved at fastholde plejepersonale og give dem ordentlige arbejdsvilkår og arbejdsmiljø

Til afslutning;

Ældrepleje og de strukturelle udfordringer, der påvirker vores ældre borgere, er afgørende for at forstå og forbedre deres livskvalitet.

Nogle af de strukturelle problemer, der ofte nævnes, inkluderer:

- **Manglende ressourcer:** Der er ofte ikke nok personale eller økonomiske midler til at give den nødvendige pleje.
- **Bureaukrati:** Komplekse regler og procedurer kan gøre det svært for ældre at få den hjælp, de har brug for.
- **Kvalitet af pleje:** Variationen i kvaliteten af pleje kan være stor, hvilket kan påvirke de ældres trivsel negativt.

Konsekvenserne for den enkelte borger kan være alvorlige:

- **Isolation:** Manglende social kontakt kan føre til ensomhed og depression.
- **Sundhedsproblemer:** Utilstrækkelig pleje kan forværre eksisterende helbredsproblemer eller føre til nye.
- **Stress og angst:** Både for de ældre og deres pårørende, som bekymrer sig om deres velfærd

Derfor er det altid positivt for ældretalsmanden når der øges fokus på og tydeliggørelse af ældres rettigheder i en ny lov. Netop for at sikre, at ældre personer modtager den hjælp og støtte de har brug for. Håber lovforslaget vil styrke sagsbehandlingen og retssikkerheden for ældre personer med behov for pleje og omsorg.

Med venlig hilsen

Kiista P. Isaksen

Utoqqaat pillugit oqaaseqartartoq - Ældretalsmand
Mobil: 54 47 29 · E-mail: kipi@nanoq.gl

